בה א ב מיי׳ פ״ה מהל׳

קימן תכא סעיף י:

צג ח מיי׳ פ״ו מהל׳ רונח

הלכה טו: צד ט מייי פ״א מהלי

שנת הלכה ט: צה י כ מיי פ"א מהלי

סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סימן חכא סעיף י:

צו ל מיי פ״ח מהלכות

שבת הלכה ט:

צו מ מיי פ"ו מהלכות

רוצה הלכה י:

צח ג מיי׳ פ״ה מהלי עבדים הלכה יא

יע"ם בכ"מ סמג עשיו פו

טוש"ע י"ד סימן רסז סעיף לו: צמ ס מיי פ"א מהלי

סמג עשין ע טוש״ע ח״מ

סימן חכא סעיף י: ק ע מיי׳ פי״ג מהלכות שבת הלכה כא:

כא פ מיי׳ פ״ו מהלכות

רונח הלכה י:

קב צ מיי׳ פ״ז מהלכות

חובל ומזיק הלכה יב סמג עשין ע טוש"ע ח"מ

כימן שפו סעיף ד:

קג ק מיי׳ שם הלכה ח

:מוש"ע שם סעיף ג

קד ר מיי׳ פ״ד מהלכות

לאוין קסג:

תורה אור השלם

1. כְּוִיָּה תַּחַת כְּוִיָּה פָּצַע

תַחַת פָּצַע חַבּוּרָה תַחַת

וַבּהְ וּוּ. שמות כא כה 2. וְכִי יַבֶּה אִישׁ אֶת עֵין עַבְדּוֹ אוֹ אֶת עֵין אֲמֶתוֹ

ושחתה לחפשי ישלחנו וְשִׁנְיוּנְהוּ לְנְוּבְּשִׁי יְשַׁלְּחָבּוּ תַּחַת עֵינוֹ: שמות כא כו 3. וְהִקְּרִיתֶם לְכֶם עָרִים

חבורה:

שמות כא כה

רולח הלכה ו סמג

מיין בהשגות ובמ"מ

חובל ומזיק הלכה טו

חובל ומזיח הלכה טו

חובל ומזיק הלכה טו

א) לקמן פה:, כ) [לקמן ס.

בילה יג: חגיגה י: סנהדרין

מב: זבחים מז. כריחום

יט:], ג) קדושין כד:, ד) [שבת עג. ע"ש],

ס) מכות ז:, ו) [שבת לז:], ז) [לעיל יז:], ה) לעיל י: סנהדרין עח., ע) [ויקרא

כדו. י) ושמות כאו. כ) ול"ל

מבבלי דעת], ל) גי׳ רש״ה זה ע״ג זה, מ) [ועיין

תוספות סנהדרין עו: ד"ה

גליון הש"ם

נמ' לעניו גלות חייב. עייו

לקמן דף לב ע"ב תוס' ד"ה

מאן: שם והיו תחתיו ממן: שם והיו תהחריו ברים. עיין לקמן דף לג ע"א מוס' ד"ה והוליא: שם וכלקן פטור. עי' סנהדרין עו ע"א מד"ה כולהו מלער ילפינן דחייב במקום נזק כדמשמע בהחובל

משמע דכולהו ילפינן מצער ולרב פפא דאמר התם אמר קרא ורפא ירפא ליתן ריפוי במקום נזק כולהו ילפינן מריפוי וא״ת דהכא משמע דלער שלא במקום נזק פשוט טפי דאינטריך קרא לנער במקום נזק ובפרק החובל (שם:) משמע איפכא דאמר לער שלא במקום נזק דמשלם מאן תנא וי"ל דשלא במקום נזק דלקמן היינו במקום שלא עשה רושם כדקתני כוואו על לפרניו ולער שלא

ש"ב תרתי. וא״ת לעיל אמרינן סימא עינו של חבירו בשוגג או באונס נזק אין ד' דברים לא לער נמי ליחייב דבההוא קרא דמרבינן נזק כתיב נמי לער וי"ל דכל מה דמצינן למיפטר שוגג פטרינן ולכך ולא בצער:

לענין עבר פלוגתא דרשב"ג

טובא בשגגה דריש לה דהא גבי חלב אע"ג דכתיב ביה בשגגה לא חיישינן להיתה לו ידיעה ומהאי טעמא נמי ממעטינן בריש אלו הן הגולין (מכות דף ז: ושם ד"ה אלא) אומר מותר מבשגגה לגבי גלות חש"ג דגבי שבת

ערי מִקְלָט תִּוּהְיָינְה לְכָם וְנָס שְׁמָּה רֹצֵח מַבֵּה נֶפֶשׁ בְּשְׁגָנָה: במדבר לה יא וע"ז כתיב בשגגה ומחייבינן אומר בּיבְּיבָּוּה בּנוּ רְּאֹ צְּדָה 1. וַאֲשֶׁר לֹא צְדָה וְהָאֱלֹהִים אִנְּה לְיָדוֹ וְשַׁמְהִי לְךְּ מְקוֹם אֲשֶׁר

מותר בפרק כלל גדול (שכת דף סת: ושם): בתבוין לזרוק שתים וזרק ארבע בו'. לענין שכת פטור ואפילו לאביי דמחייב בפרק כלל גדול (שבת דף עג.) היינו נתכוין לזרוק שתים ונמצאו ארבע דומיא דנתכוין לחתוך התלוש וחתך את המחובר דהיינו שסבור

ועלה אמר' מנא הני מילי ועל האונס כרצון. ואקשי שמשלם הנזק חייב גם בפצע זה הצער שבפצע. וש"מ לחייב השוגג כמזיד.

[מעולם] ועמד ונפלה, לעניין נזיקין חייב, כדאמ׳ אדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד. ירוש׳. אמר ר׳ יצחק מתניתא כשהיו [מעולם] ועמד ונמלד, לעניין נזיקין חייב, כראמ' אדם מועד לעולם בין שוגג בין מויר. לרוש'. אמר רי צחק מתניתא כשהיו (אחד) [שוניהם] מהן ישינין, אבל אם היה אחד ישן ובא אחר וישן אצלו, הבא לישן הוא המועד. ולעניין ד' דברין פטור, דכת' והכה איש את רעהו באבן או באגרוף, אבן דומיא דאגרוף מה אגרוף דאית ליה ידיעה אף אבן דאית ליה ידיעה. נקוט האי כללא בידך דלא מיחייב בד' דברים אלא בתר דיעה וכונה. לעניין שבת פטור. מלאבת מחשבת אסרת תורח. פי' מלאכה שמחשב עליה לעשותה. לעניין גלות פטור, דכתיב מכה נפש בשגגה, מכלל דהויא ליה ידיעה, והא לא הוה ליה ידיעה בה מעולם. לעניין עבד, כגון דנפלה אבן זו מחיקו ושיברה שן עבדו או סימת עינו, לתנא קמא יצא לחירות, לר"ש ב"ג כיון דלא נתכוון

מנהני מילי. דנזק חייב אפילו שוגג: פלע סחת פלע. קרא יתירא הוא להך דרשה דהא כתיבש כי יתן מום בעמיתו כאשר עשה וגו' וכויה וחבורה דרשינן בהחובל (לקמן דף פד:): במקום נוק. דאפי׳ היכא דאיכא נוק משלם נמי לער דלא חימא לער

כגון כוואו בשפוד על לפרנו דלא אפחתיה מכספיה ולהך דרשה מפקינן ליה בהחובל: לענין נוקין חייב. דהח אפקינן שוגג כמזיד ואונס כרלון: מלחכת מחשבת חסרה תורה. שנתכוין לעשות מלאכה אלא כסבור שהיום חול או סבור שמלאכה זו מותרת. וכל הני דאמרינן הכא לא נתכוונו לעשות המלאכה הלכך פטור: לענין גלות. כגון אם נפלה על האדם ומת: פטור. דגבי גלות כתיב מכה נפש בשגגה (במדבר לה) ולא מיקרי שגגה אלא היכא דה"ל ידיעה מעיקרא וזה לא הכיר בה מעולם: לענין עבד. אם נפלה על עבדו וסימאה עינו פלוגת׳ דרשב"ג ורבנן: לענין ד' דברים פטור. דאע"ג דהכיר בה הויא שכחה שוגג ולה פשיעה: לענין שבת פטור. ואע"ג דמקריא שגגה לענין גלות פטור בשבת דבעינן מלאכת מחשבת שנתכוין לעשות מלאכה וכסבור שהיום חול וזה לא נתכוין: לורוק שתים וכו'. לענין שבת פטור דמלאכת מחשבת בעינן: לענין גלות. חייב דכתיב ואשר לא לדה ושמתי לך מקום וגו' פרט למתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע שאינו בתורת וכי יזיד איש וגו׳י אלא בתורת ושמתי לך מקום וגו׳. לישנא אחרינא ואשר לא לדה פרט למתכוין כו׳ דפטור מגלות דהכי משמע שלא נדה שלא נתכוין לנדד ולזרוק אללו ינוס פרט לזה שלדה: אם אמר כל מקום שתרלה תנות. חייב שהרי יש כאן מלאכת מחשבת דורק ארבע אבל נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע אפילו אמר כל מקום שתרלה תנוח פטור שעיקר מחשבתו אינה למלאכה: זרק. בעל הכלי כלי מראש הגג: פעור. זה ששברו במהל הודם שבירתה שהרי סופה לישבר: זרה. מזיק כלים מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות כו': פטור. שהרי מזריקתו אין סופו לישבר עד שינטלו הכרים וזה שנטל הכרים ואפילו הזורק

עלמו נטלן פטור דגרמא בניזקין הוי:

פטורין

פמורין

דכתבה רחמנא היינו בדליכא נזק

מוסף רש"י

ליתן צער במקום נזק ואט"פ שיש שם תשלומי הנוק משלם אף הלער (לקמן פד.) שאע"פ שנותן לו דמי ידו אין פוטרים אותו מן הלער לומר הואיל ומנה ידו יש עליו לחתכה בכל מה שירנה, אלא אומרים יש לו לחתכה בסם שאינו מלטער כל כך, חה חתכה בברזל וליערו دה). מחשבת אסרה תורה. שנסמכה פרשת שבת למלחכת המשכן בויקהל, והתם מלאכת כתיב (ביצה יג:) ומלחכת מחשבת שהעושה אותה מתכוין למלאכה גמורה ששגג בשבת או סבור שמלאכה זו מותרת (זבחים מז. וכעי"ז חגיגה י:) שלשל לעשות ואת (סנהדרין סב:) שחשב ומתכוין למלאכה זו עלמה (כריתות יט:). חתור לי שיני. לנקרה ולגרר סכיב מושכה (קדושין כד:). אשר לא צדה. שלה נחכוין לזרוק בלדו ובסמוך לו אלא למקום שזרק, אבל לא היה יודע שיש שם אדם. פרט למתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע. וכן לורוק לרכע חרק שמונה (מכות ז: ובהגהות ר״ב רנשבורג הגיה: חרק שתים, נוי״ווו). באומר כל מקום שתרצה תגוח. וכיון דלא איכפת ליה הויא ליה קיום מחשבה בתרוייהו ושבת צו:). ושברו במקל. קולס ענח, פטור. המשברו וחייב הזורה

רבינו חננאל (המשך) פטור. ותניא הרי שהיה עני וסימאה כו׳. הכיר בה ושכחה ועמד ונפלה, נזקין ד' דברים פטור, כדאמרי' לעניין גלות חייב, דהא הות ליה ידיעה. לעניין שבת פטור, דכל מלאכה הנעשת שלא במחשבתו הנעשה שלא במחשבה פטור עליה. לעניין עבד חלוקת רִ״ש ב״ג ורבנן. נתכוון לזרוק שתים וזרק ד׳, והזיק חייב. אבל בד׳ דברים פטור, דהא לא נתכוון. לעניין גלות ואשר לא צדה פרט למתכוון

מאשר לא לדה דכתיב בריש ואלה המשפטים הוה ליה למעוטי ההוא דדמי טפי לפטור כגון נתכוין לורוק בלד זה שלא נתכוין ללד הנרצח וי"ל משום דהתחיל התנא לדרוש קרא דבלא לדייה נקט ברישא נתכוין לזרוק בלד זה דרוצה להזכיר הפשוט תחילה וא"ת אמאי אינטריך באלו הן הגולין 🕫 מבשגגה לפטור נתכוין להרוג הבהמה והרג האדם ע"כ היינו או נתכוין לזרוק בלד זה וזרק בלד אחר או נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע וי"ל דהתם אילטריך כגון שהיו הבהמה והאדם 10 זה בלד זה א"נ כסבור בהמה ונמלא אדם ותימה דהא פליגי רבי ורבנן בנשמט הברזל מקתו ומן העץ המחבקע דמר מחייב בהאי ומר מחייב בהאי בריש אלו הן הגולין אמאי חייב והא הוי כמו נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע שנתכוין לבקע עלים שלפניו והלך למרחוק ש: ואמר רבה זרק בדי מראש הגג. רבה גרסינן דרבה מספקה ליה לעיל (דף יו:) אי בתר מעיקרה אולינן אי לא וקאמר דנפשוט מרבה שהוא רבו: קדם וסילקו. פירש רב אלפס דרבה לטעמיה דלית ליה דינא דגרמי בריש הגוזל קמא (לקמן דף זמ.) ולר"י נראה דהא גרמא בניזקין הוא ופטור לכולי עלמא: זרק תינוק בראש בו'. לא דמי להרג טריפה דפטור לכולי עלמא באלו הן הנשרפין (סנהדרין דף עת.): ださつ לזרוק ב׳ וזרק ד׳, דקרוב

למזיר ולא מתכפר לו בגלות. לעניין שבת פטור, דבענן עקירה והנחה בכוונה. לעניין עבד חלוקת "ש ב"ג ורבנן. נתכוון לזרוק ד' וזרק ח' כו', פשוטה היא, ופירושא בשבת פרק הזורך. ואמ' רבה זרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פטור, מנא תבירא תבר. כלומ' ואפ'י לא שיברו, בחיבוטו בקרקע היה ודאי נשבר. וכן אם זרק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות וקדם וסילקן כגון שהיו קשורין בחבל והיה ראש החבל בידו בראש הגג ומשך החבל ונמשכו הכרים ונפל הכלי ונשבר הנוסוגות את ביו כדו קוב או היה קרון הבגב הורה אם הוהברים ביו האם אם הנוסוגות היה בנוספה הוה ברוכנות הרבו. פטור הזורק מפסק פסיק גירי. ואמי רבא זרק תינוק מראש הגג ובא אחר וקיבלו בסיקי חלוקת רי יהודה בן בתירה ורבנן. דתני הכוהו י׳ בני אדם כו׳. לרבנן הזורקו והמקבלו בסייף שניהן פטורין, הזורק מפני שלא הרג, המקבלו בסייף, אדם מת קיבל.

מנא הני מילי אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא יפצע תחת פצע יולחייבו על השוגג כמזיד ועל האונם כרצון האי מבעי ליה ליתן צער במקום נזק א"כ לכתוב קרא פצע בפצע מאי תחת פצע ש"מ תרתי אמר רבה היתה אבן מונחת לו בחיקו ולא חייב הכיר בה ועמר ונפלה "לענין נזקין חייב בלענין ארבעה דברים פטור לענין שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה ילענין גלות עיני וסימאה חתור לי שיני והפילה שיחק באדון ויצא לחרות רשב"ג אומר יושיחתה עד שיתכוין לשחתה הכיר בה ושכחה ועמד ונפלה ילענין נזקין חייב ילענין ד' דברים פטור ∘ "לענין גלות חייב דאמר קרא יבשגגה מכלל רהוה ליה ידיעה והא הויא ליה ידיעה לענין שבת יפטור לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבגן סנתכוין לזרוק שתים וזרק לענין גלות יאשר לא צדה אמר רחמנא יפרט לנתכוין לזרוק שתים וזרק ד' לענין עבד יפלוגתא דרשב"ג ורבנן נתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה ילענין נזקין חייב לענין ד' דברים פמור לענין שבת יבאומר יכל מקום שתרצה תנוח אין אי לא לא ילענין גלות אשר לא צדה פרט לנתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן "ואמר רבה "זרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פמור מאי מעמא מנא תבירא תבר ואמר רבה קזרק כלי מראש הגג י והיו תחתיו כרים או כסתות בא אחר וסלקן או קדם 9 וסלקן פטור מאי טעמא בעידנא דשדייה פסוקי מפסקי גיריה ואמר רבה זרק תינוק מראש הגג ובא אחר וקבלו בסייף פלוגתא דר' יהודה בן בתירא ורבנן ידתניא יהכוהו עשרה בני אדם בעשרה • מקלות בין בבת אחת בין בזה אחר זה כולן

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

פטור לענין עבד פלוגתא דרשב״ג ורבנן דתניאי החרי שהיה רבו רופא ואמר לו כחול ארבע 'לענין נזקין חייב ילענין ד' דברים פַטור ילענין שבת מַלאכת מחשבת בעינן

ברט למתבוין לזרוק בו'. לשון ראשון פי' בקונטרס פרט למתכוין לזרוק ב' חרק ארבע דלא הוי בכלל כי יזיד וטפי הוה ניחא לפרש דלא הוי בכלל מכה איש ומת דהוי לעיל מינה מלפרש כי יזיד דהוי בחריה וא"ת אמאי אינטריך לחייב גלות נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע דמהיכא ס"ד דפטור דלפטור ממיתה ודאי לא אתיא דפשיטא דשוגג פטור ממיתה וי"ל דמבלא לדייה דריש

באלו הן הגולין (מכות דף ז: ושם ד"ה אשר) פרט למתכוין לזרוק בלד זה חרק בלד אחר ומהאי קרא הוה פטרינן אפי נתכוין לזרוק

שתים וזרק ארבע ולפירוש אחרון שפירש בקונטרס שפטור מגלות קשה קלת דבפרק אלו הן הגולין אמר אם בפתע בלא איבה הדפו

פרט לשונא בלא לדייה פרט לנתכוין לזרוק בלד זה והלכה ללד אחר ואשר לא לדה פרט למתכוין לזרוק שחים וזרק ארבע והשתא

דלא נתכוין לעין לא:

האי מיבעי ליה ליתן צער במקום נוק. וריפוי ושנת ונושת (לקמן דף פה.) דאמר תנא וכולן חייבין בתשלומין במקום נזק מנהני מילי אמר רב זביד משמיה דרבא אמר קרא פלע תחת פלע כו׳

סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סימן תכא סעיף י: פש ג מיי' פ"א מהלכות שבת הלכה ט סמג עשין ל ולאוין סה: צ ד מיי' פ"ו מהלכות רולח ושמירת נפש רומו ישמינע נפט הלכה יד סמג עשין עה: צא ה מיי׳ פ״ה מהל׳ עבדים הלכה יג סמג עשין פו טוש"ע י"ד סימן רסו סעיף לו: צב רז מיי' פ״א מהל׳ חובל ומזיק הלכה טו סמג עשין ע טוש"ע ח"מ

במקום נזק דהכא היינו על בשרו שניכר רישומו ולא אפחתיה מכספיה ולער במקום נזק דהכא כגון קיטע ידו ושיבר רגלו דאפחתיה מכספיה דההוא לא שמעינן ליה לא מחבורה ולא מכויה:

מוקמינן דהאי קרא דמרבה שוגג דוקא בנוק דאיירי ביה עיקר קרא

ורבגן. תימה דבפ"ק לקלושין (דף כד: ושם ד״ה מיבעי) מוקמי רבנן האי ושחתה להושיט ידו במעי שפחה וסימא עובר שבמעיה דפטור משום שלא נתכוין לעין וה"נ לא נתכוין וי"ל דלא פטרוהו רבנן אלא היכא דלא נתכוין לעין וגם נתכוין לטובתו של עבד כי התם אבל נתכוין לעין אע״פ שנתכוין לטובתו או לא נתכוין לטובתו אע"ג

בשנגה מכלל דה"ל ידיעה.

משום דגבי גלות כתיב

חלוש ונמצא מחובר דאי נתכוין לזה וחתך זה היינו מתעסק כדמוכח בפרק ספק אכל (כריתות דף יע:):

רבינו חננאל

ינוס שמה: שמות כאיג

אמ׳ חזקי׳ פצע תחת פצע האי מיבעי לי שאע״פ צער הפצע. ופרק׳ אם כן היה לכתר׳ פצע בפצע דדרשינן פצע זה הנזק, והואיל ולא כת׳ כד. אלא כת׳ פצע תחת פצע, ש״מ לתת צער במקום נזק, וש מלוחיב השונג כמריו, שלא תאמ׳ אם אין נזק משלם צער אבל נזק וצער לא, קמ״ל. אמר רבא היתה אבן מונחת בחיקו ולא הכיר בה (משלם)